

Turbulente tijden, onzekerheid, oorlog. We voelen bedreigingen, problemen die ons boven het hoofd groeien. Jonge mensen zoeken houvast, omdat hun leven heel ingewikkeld is geworden met onmogelijke keuzes en beslissingen waarvan je de gevolgen niet kunt overzien. Wat gebeurt er met geloof en godsdienst, waar leven wij voor, wat kunnen wij ons nog veroorloven? Velen zijn verontrust.

Dat tijdsgevoel lijkt erg op dat van de late Middeleeuwen. Er breekt een nieuwe tijd aan, er komen onverwachte mogelijkheden. De wereldzeeën worden bevaren, Columbus ontdekt Amerika. Er ontstaat internationale handel op wereldschaal. Mensen worden tot slaven en handelswaar gemaakt. Het kerkelijk leven is gecompromitteerd, aangetast door een uitgeleefde moraal. Leaders worden gezocht om in een nieuwe wereld de weg te wijzen. Wie zullen we nog vertrouwen?

Grote geesten komen in beeld: Johannes van het Kruis, Teresa van Avila. Luther, Calvijn, Zwingli. De inquisitie moet hard werken om de kerkelijke leer zuiver te houden. Onder de blikvangers in die jaren is ook Ignatius van Loyola, een Baskisch edelman die in zijn persoon de overgang markeert van de oude naar de nieuwe tijd.

Hij was van adel, welgesteld, behendig met geld, met wapens, met vrouwen. Goede sier maken was dagelijks werk. Een scheve schaats rijden ook, risico's nemen – hij schrok er niet voor terug. Het wordt hem allemaal noodlottig als hij getroffen wordt door een kanonskogel bij de belegering van de vesting Pamplona. Zijn been is zwaargehavend en hij moet maandenlang het bed houden. Dat was het einde van zijn hoofse carrière maar tegelijk het begin van een heel ander leven.

Iñigo – zo heette hij oorspronkelijk – raakt in een geestelijke crisis zonder weerga. Al zijn waarden en normen gaan in revisie: hij wordt losgerukt van alles waar hij mateloos aan gehecht was. Alles wat vanzelfsprekend was, verliest zijn betekenis en zijn leven lijkt zinloos te worden. Iñigo wordt een berooide, radeloze geest die in een geestelijke woestijn terecht komt waar hij ten einde raad neigingen krijgt om zich van zijn leven te beroven.

Juist daar waar hij zichzelf kwelt met meedogenloze straffen omdat hij er niet in slaagt volmaakt te zijn, komt hem het besef tegemoet dat hij tot niets in staat is zonder een God die voor hem barmhartiger is dan hij voor zichzelf. Dat wordt zijn redding: hij laat God toe in zichzelf.

Daarmee begint een lange leerschool: de groei naar geestelijke, naar innerlijke vrijheid. Hij zal altijd wel iets van een scrupulant houden, maar het maakt hem een authentiek levende mens, die zich niets laat aanpraten en met alles en iedereen – ook met zichzelf – argumenteert om tot waarheid te komen, diep gevoelde en als onweerlegbaar ervaren waarheid. 'Het woord is dicht bij u, in uw mond en in uw hart.'

Jezus wordt zijn grote gids en leidsman, zijn keurmerk. Niets liever doet hij dan wat Jezus gedaan heeft: er zijn voor God. Leven voor God. Je geluk ligt in God besloten, leert Ignatius, niet in jezelf. Consequent zoekt hij bij de beslissingen die hij moet nemen hoe God zich aftekent in zijn overwegingen. Dat doen, wordt zijn devies, wat je het meeste met God verbindt. 'Ik streef er vurig naar het te grijpen, gegrepen als ik ben door Jezus Christus.' Zijn organisatietalent geeft hem de middelen om het zoeken naar God structuur te geven: kijk goed, zegt hij, naar wat je beweegt in je gebed, wat je raakt en waarom. Je draagt het kompas voor je levensinrichting in jezelf: je kunt God als metgezel gaan ervaren door goed naar je innerlijk leven te kijken. Ordenen, is zijn devies, in beeld krijgen wat je van God vervreemdt en wat je meer met God vertrouwd maakt. Naar Jezus luisteren: 'Als iemand Mij

liefheeft, zal hij Mijn woord ter harte nemen. Mijn Vader en Ik zullen verblijf bij hem gaan houden.' In een intiem contact zal de Geest van God u alles laten begrijpen.

De innige verbondenheid die kan groeien met God door steeds zo naar Jezus te kijken en in zijn geest te gaan leven leidt tot mystiek: Ignatius schrijft oefeningen voor ieder die dat zoekt met ingenieuze richtlijnen om valkuilen te zien en elke vorm van eigenwaan te ontmaskeren. Men spreekt hier van een mystiek van de daad: Ignatius wil dat je consequenties verbindt aan je religieuze ervaringen, en aan je ontmoetingen met God. Je gebed moet concreet worden in de keuzes die je maakt.

Zo worden wij aangesproken op ons geloof en op ons vermogen om ons leven aan God toe te vertrouwen, God echt in ons toe te laten. Liefde speelt de hoofdrol in dit verhaal: daar was alles om begonnen.